

# Kaiwo Anatu Na Paulusi

## We Jemati Na

### Efesusi

#### Kaiwo dedung we Efesusi

Kaiwo anatu ne Paulusi soi denatuai we jemati na Efesusi, na rahida wiatai na aitamu rorong foi we yoaso Kristusifo. Tarahio kaiwone soi na bendari Roma. Kaiwo ninai soi denatuai we deretawansa kariri todoni Allai ne dawiafo we nunei tuti rorafaisi we weboyari na Kristusi tuti Kristusi wenunggamiei wesa fo (1:10). Kontai we deisaharai we Allai ne inontarainesa kiai we ambori ewaitawanai tuti etohong kariri Allai ne dawiafo dedai mirarebana fo nani, amani ne dawiai we fianduhi ne inontarainesa kiai na Yesus Kristusifo.

Na kaiwo reantenang na kaiwo anatu ninai Paulusi deisaharai kariri todoni inontaraine eweboyari ria Kristusi nanai kawariai toa fo. Raminde nanai inontarai Yahudi fosa eroaso Allai tuti eteyo etohong kariri I na mai, na reantenangfo pariao rahida bonini. Wape eteiaya Yesusi weSeng na Allai dine. Wiro emaya we eroasoai we Yesusi mani Kristusi dine tuti Mananuo Allai dereria foi dine kaha. Wape ninaia mani Yahudi manea eroaso Yesusi weSeng tonanai, ampafe ato kariri mano eweYahudi fosa ete mano eweYahudi kaha fosa ahang kaha, weo ninaia mani ewejematifo kiai, amani mano eroaso Yesusi weSengno da na Allai we weMananu ne.

Ampafe deisaha kariri todoni Allai diri ne inontaraine tata fo, kariri todoni Allai, na Yesusi Kristusi, ne Kaisungfoi, deiai tane sasarinei tuti niari tata tahasau weru sasari rorong foi fo, tuti todoni Allai dohong Nuaninu Mirarebana foi meu we fiainawiai kariri ne dererai nani fo.

Kaiwo sua aha na kaiwo anatu ne mani, medurai we mano etato ne kaiwo nesa we ambori eminohifo eweboyari, ambori ene eweboyari we inontaraio eroaso Kristusifo kawariai na mai. Ambori watioaia kasau we Allai ne inontaraine ene eweboyarifo, we eweboyari na Kristusi fefe. Na kaiwo neta weafo Paulusi medu kariri finanai. Soi deyo: toyari inontarai, we jematinei mani ne taraifo dine, wape Kristusi dino wenunggamiei wei ne. Ete toyari munu kamieifo wekamiei reantenang foi mani Kristusi dine, ete toyari wiwing mandirau manei we Kristusi mani mangfo dine.

Paulusi soi kaiwone nina fo, enerorongfoi fituayai paria, we aro Allai ne warang rirora funomaio deinawiai na Kristusi we inontaraine tata fo. Ampafe deinawiai na ne kaiwone we enerorongfoi wiwua sopai na dohong mahikai tuti fiai Sempaisi fo. Fi kiaio Paulusi niuruainsoai we medurai tonanafo, detioai na todoni Kristusi dohong ne taraifo mireha we tata fo, todoni deiai tane sasarinei fo, todoni enerorong dengteng we tata fo tuti todoni mirarebanafo.

### **Kaiwo na suratinei deto kutuai toninai:**

*1:1-2 Kaiwo fafong.*

*1:1-3:21 Allai ne awiafo we inontaraio taweboyari ria Kristusi ne tata.*

*1:3-23 Allai mioang tata paria weo taweboyari ria Kristusi.*

*2:1-3:13 Allai niari tata tawaworu, tuti wedaya Yahudi tuti Yahudi kaha fosa eweboyari.*

*3:14-21 Paulusi dutang we Sempaisi, ambori tawaitawang kariri Kristusi we enewawufo fuba we tata fo.*

*4:1-6:9 Taminohi na mai tuti tatohong beng kariri inontarai Kristeni.*

*4:1-16 Taminohi na mai tuti taweboyari.*

*4:17-5:21 Tafotou tanari karira tuti tanari ne bengfo terai.*

*5:22-6:9 Kaiwo aunau fea.*

*6:10-20 Inontarai Kristeni nesa ene tarai kariri rai mamuna fosa tuti ene fimamunafo.*

*6:21-24 Kaiwo kife.*

### **Mahikaifeai**

**1** <sup>1</sup>Weo Allai ne inontarai memararebanai, amani inontarai meraria Kristus Yesusi na mai wa mea, na bendari Efesusi. Kaiwo anatu ne na yau Paulusi, Kristus Yesusi ne rasuli kariri Allai ne dawiafo. <sup>2</sup>Kadono tane Dai Allai tuti Seng Yesus Kristusi, urohong une bengfo arora we mea tuti urohong mea menumiruainso ne maifo.

### **Na taweboyari ria Kristus Yesusi, Allai mioang tata na moangno mararebana fo na rorafaisi**

<sup>3</sup>Tafiai Allai mano tane Seng Yesus Kristusi tamanai, weo na mano ewemambiriu tuti eru mananufu na roranei sa eumireafa, mioang tata na moangno mararebana fo kiai tantenang, weo taweboyari ria Kristusifo. <sup>4</sup>Moanai tasobuai nana mani, aininai. Wiro Allai niari nunei kaharai mae, diri tata kawuru ampa ambori taweboyari ria Kristus Yesusi. Diri tata tonanafo we ambori tamararebanai tuti ambori tamai na arongreafo. <sup>5</sup>Allai enewawufo wedaya doni kiutuai kawurua we yuai tata we ne arikang terai na Yesus Kristusi, tuti nanai aino dawi weai tuti piraise paria we niari ne. <sup>6</sup>Ampafe tafiai Allai, weo na ne sambewaraio dedai fo dohong ne bengfo arora we tata, tuti dohonai fuba paria, weo taweboyari ria Mano enewawuti foi.

<sup>7</sup>Weo na Kristusi ne rikafoi, Allai feriri tata tahasau, na ninai tuti to fong aha, tuti warasaya tane sasarifo, mai kariri ne bengno dohonai arora we tata tantenang. <sup>8</sup>Dohong ne bengfo fuba we tata tonanai na ne awaifo tuti ne enetituitafo kai. <sup>9</sup>Na mantauni ne dawiafo terai, Allai piraize we deinawiai we tata fianai aino enetituitai we niari fo, amani fio fafong nanai dediwara fo. Kiutuai we fi enetituitai we niari nanai, ambori niari kaririai na Kristusi. <sup>10</sup>Fi deyo niariri nani mani, fianduhi finini kiai weboyari, amani ne na rorafaisi kontai na nunei, tuti Kristusi andino wenunggamiai we finani kiai ne. Tuti tete ne rahidafo mai mani, finanai ambori Allai niari ki.

<sup>11</sup>Fi kiaio Allai niariri foi niariri kariri ne dawiafo tuti kariri fianai aino medura fo. Na reantenang pari fo diri tata kawuru ampa, weo dawiai we ambori yuai tata we ne inontarai, na taweboyari ria Kristusi fo. <sup>12</sup>Dawiai we ambori mano na reantenangfo taenemitawang Kristusi ne tata, todoni kontai tafiai Allai we ne sambewaraio dadai fo.

<sup>13</sup>Mea kontai, na Kristusi, Allai sahu mea we ne inontarai di mea ampa, na rahida metarami ne Kaiwo wetarai fo tuti meroasoia fo, amani Kaiwo Mahikai kia fariri we mea fo. Meroaso Kristus ampafe Allai dohongno Nuaninu Mirarebana foi we meara, kariri fafongfa dereraia fo. Nuaninu tasobui nani wefiainawiai kariri todoni tata mani Allai ne tata fo. <sup>14</sup>Nuaninu Mirarebana foi Allai dohoni we tata ambori na tonanane deinawiai tarai weo na rahida wana mani, dohongno fi kiaio dererai ampa we tata ki, na rahidao feriri ne inontaraine tata weru nunei. Tafiai Allai we ne sambewaraio dadai fo!

### **Paulusi ne nadio fiai Allai we fi niari we jematifoi fo**

<sup>15</sup>Nanai wedaya, na reantenang tarahuoi we meroaso Seng Yesusi tuti menemiwawu Allai ne inontarai emararebana fesa fo nanai, <sup>16</sup>wiro ifotou yohong mahikai we Allai we mea kaha, mae na yutanai we Allai fo, yutang tuti mea pampang. <sup>17</sup>Yutanai we ambori Allai, amani tane Seng Yesus Kristusi tamanai, tuti tane Daio dedai sambewara foi, dohong Nuaninufoi we mea. Nuaninu nani ambori dohong mea mesawai tuti deinawi Allai kasau we mea ambori metaroani na mai ki. <sup>18</sup>Yutanai kontai we Allai fiai menemituitawara kasau, ambori mewartawang fio menemitawanai we mesobuai ria Allai mano sahu mea fo na mai. Ambori mewartawang kariri todoni moana fuba Allai meinenamai we ne inontarai emararebana nesara fo, <sup>19</sup>tuti ne mambiriuo fuba paria we mano taroaso Kristusi ne tata. Allai ne mambiriuo nanai ne tarai toyari mambiriu fuba <sup>20</sup>niariri we Kristusi fo, amani ne mambiriuo duwiria suwi na marareha rorong foi aha fo, tuti dohong kadera mananu dedai foi wei we minohi riati na rorafaisi fo.

<sup>21</sup>Kristusi ne wang mananu nanai dedai sewa wang mananu fuba na doni konta fo, na nunei tuti na rorafaisi, mananu mandoni konta

foi, mano ewenunggamiei na doni konta fosa, mandoni kontaio inontarai etatori foi, tuti mandoni kontaio sobu mambiriu tonana foi, na rabuang bonini ete rabuang bo da aha ma foi. <sup>22</sup>Tuti fi fuba nini kiai, Allai wedaya ambori Kristusi saha tawani na awengfo kiai na ne mambiriufo, tuti yuaisi ao wenunggamiei we fifiani kontai. Yuaisi kontai wenunggamiei we jematinei kiai. <sup>23</sup>Weo jematifoi mani Kristusi ne Taraifo dine, andino wedaya jematifoi mesi, tuti wedaya finini kiai mesi.

### Allai niari tata tawaworu tuti tatarang tarai na Kristus Yesusi

**2** <sup>1</sup>Mea mani, raminde nanai meroaso Yesusi kaharai fo ampafe mehatai waroi weru Allai, ne tarai toyari memarareha ampa, weo metarang na mene sasari rorong fo tuti metohong roaing Sempaaisi ne Kaiwofo. <sup>2</sup>Rabuang bo menayai na sasari rorong fo nani mani, metohong kariri nunei ne niari toa ne, tuti meraria Saminseni, mano wemananu we yuo nuaninu karira kiai na roranei ne. I mani nuaninu kerirao pariao rahida fuinini kontai wewora mano etohong kariri Allai kaha fosa enemirongfoini fo. <sup>3</sup>Raminde nanai tata kiai kontai tane tarai toyarisa, amani tatohong kariri fi karirao taenemirorong wesasari nei dohong wea fo, tuti kariri fi karirao tatohong wea fo tuti taenemitituaitafo. Rabuang bonani tata mani, inontaraio tamasi we tasodai Allai ne kasou fuba fo di tata, mai kariri inontarai siai fosa.

<sup>4</sup>Wape Allai, mano aroa fuba funoma foi, na enewawu funomai nanai, enewawu tata fuba paria, <sup>5</sup>donio na rabuang bo tane tatohong roaingno Allai fo wedaya toyari tamarareha na sasari rorong foi tonana fo, niari tata tatarang aha ria Kristusi. Ampafe tawatioai we na Allai ne beng dohonai arora fo terai, feriri mea tonanai. <sup>6</sup>Tuti na taweboyari ria Kristus Yesusi fo, Allai duwi tata riati aha, tuti dohong tata taminohi riati na ne Mananufu na rorafaisi, na mano ewemambiriu tuti eru mananufu na rorafai sa earomireafo. <sup>7</sup>Allai niari tonanafo ambori na rabuang bo da aha ma fo, inontaraine ewati todoni Allai dohong ne bengfo arora fo fuba tonanafo. Ne beng nanai deinawiai na enerorongfoi denteng we tata fo, na Kristus Yesusifo. <sup>8-9</sup>Weo Allai dohong ne bengfo arora we tata nanai wedaya feriri mea na meroaso Yesusi fo. Fariri mesobui nani, wirow fio merurai na mantaung meara mesobua fine kaha. Mae Allai fi dohonai arora we mea fine. Ampafe mandoni kontaio wirow fia bera mantauni we finana fanai. <sup>10</sup>Weo tata mani Allai dino samu tata na mai ne, tuti niari tata na Kristus Yesusi we ambori tanari fi beng fo, amani fi bengno meinenamai kawuru we tata we tanaria fo.

### Krustusi fianduhi tata taweboyari

<sup>11</sup>Tonana mani, mearomio kariri mea we raminde nanai mene tarai toa fo, amani na jematiwai meaino Yahudi kaha di mea fo. Inontarai

Yahudi fosa esahu mantaunsa we inontarai ewesunati disa, esahu mea we inontarai karirao mewesunati kaha di mea. (Wape ea mani ewesunati na ene tarai terai, kariri ene koangfo, wiwo na enemirorongfo tuti na tarai kaha.) <sup>12</sup>Mearomioai weo rabuang bonani mani, mene pari Kristusi, tuti mea mani wiwo Allai sahu mea we ne inontarai Israeli kaha, mae inontarai aisei di mea, amani mehontai kontai na Allai ne Kaiwo Areraio dererai we ne inontarai Israeli fosa fo kaha. Meminohi na nunei nina mani, wiwo mesomi we Allai kaha tuti menemitawang fieai kaha.

<sup>13</sup>Wape ninaia mani, na meweboyari ria Kristus Yesusi ne, mano raminde nanai mehatai waroi weru Allai ne mea, ninaia mani na Yesusi ne rikafoi wedaya mehefang Allai ampa. <sup>14</sup>Weo Kristusi mantauni dino dohong ne maifo we tata ne. Andino fianduhi inontarai Yahudi nesa tuti Yahudi kaha nesara eweboyari. Wore dedaio weduasa nei, amani wore wedaya eweaiteta wesa foi, Kristusi kifakangguni ampa. <sup>15</sup>Allai ne Hukumio dohonai we Musai foi tuti ne fi biriu weai we inontaraine enari kariria fo, na Kristusi sawing ne taraifoi mireha fo dufi sayaraia nai ampa. Niari tonanai ambori inontarai ewerabuang boru nanisa eweboyari tuti eminohi ruhiai na mai, eweinontarai waworuo eweboyari ria Kristusi. <sup>16</sup>Tuti na ne mararehafoi na aitafoi, fianduhi inontarai ewerabuang boru nanisa tuti kiasara eweboyari ria Allai ambori emasi na Allai aha, ampafe wiwo eweaitata ahang kaha. <sup>17</sup>Tuti na ne da ma fo wiuwu Kaiwo Mahikai kariri ne mai nani we mea, mano meweinontarai Yahudi kahaio raminde nanai menayai waroi weru Allaifo mea, kontai we Yahudio ehefania fosa. <sup>18</sup>Weo na Kristusi, tata kiai, inontarai Yahudi tuti Yahudi kaha fosa, Nuaninu Mirarebana foi terai werang we tara to Dai Allai arongreafo.

<sup>19</sup>Ampafe mea mani wiwo inontarai aisei ete inontarai boriei di mea ahang kaha. Mae ninaia mani, mea kiai, Allai ne inontarai di mea kontai ria ne inontarai Yahudi fosa ampa, tuti yuai mea we ne inontarai na ne munu rorong fo ampa. <sup>20</sup>Mano taroasoane tata, Allai biaung tata wemunu, ne tarai kariri manei biaung munu bei. Rasulifosa tuti nabifosa ewekamiai amangno biaung munufoi sauwi, tuti Kristus Yesusi mantauni dino wekamiei reantenang ne. <sup>21</sup>Na Kristusi mani, samu tata wemunu boyari, amani taweboyari, tuti biaung tata tawemunu mirarebanaio mesi we Sempaisi minohi nai ne. <sup>22</sup>Tuti na meweboyari ria Kristusi fo, mea kontai, Allai biaung mea ria inontarai siai fosara mewemunu we Allai; tuti na munu nani Allai niayai nai, amani Nuaninufoi niai nai.

### Paulusi fi niari we Yahudi kaha fosa fo

**3** <sup>1</sup>Nanai doni, yau Paulusi mano iwatai na aitamu rorong fe ninai we iuwu Kaiwo Mahikai kariri Seng Kristusi we Yahudi kaha ne mea ne, yutang tuti mea we Allai pampang.

<sup>2</sup>Tarai we metaramioai kawuru ampa kariri todoni Allai dohongno fi beng irufi wei ninai we yau, amani iwuwu kaiwo kariri todoni dohong ne bengfo arora we inontarai meweYahudi kaha wa mea. <sup>3</sup>Nana mani kaiwo werorong Allai dediwara fine, mae mantauni deinawiai kasau we yau na fibengno iwatioaia (tuti mewaitawanai weo itoi kuteai kariri nanai ampa). <sup>4</sup>Ampafe, na rahidao metato fio itoi nina mani, metafurai na mai tuti mewaitawang kariri todoni iwaitawang kaiwo werorong dediwara nanai na mai fo, amani kaiwo kariri Kristusi nanai. <sup>5</sup>Na fafongfa, Allai enetituaitafo tuti ne dawiafo wiro deinawiai funomai we inontarainesa kaha, wape dediwari na kaiwo werorong. Wape na fuinina mani deinawiai kasaua na Nuaninu Mirarebana foi, deinawiai we ne rasuli tuti ne nabi emamararebana nesa. <sup>6</sup>Tonana mani, kaiwo werorong dediwara fo mani ainina; amani na Kristus Yesusi ne Kaiwo Mahikai fo, amani ne kaiwo kariri feriri inontaraine tata na ne mararehafoi, wedaya inontarai Yahudi kaha fosa efanduhisa ria inontarai Israeli fosa eweboyari, tuti Allai sahusa ruhiai we ne inontarai terai disa. Tuti na eweboyari na Kristusi nanai, Allai ne kaiwo derera fo esobuai ruhiai, amani na eroaso Kristus Yesusi.

<sup>7</sup>Na ne mambiriu fuba foi, Allai dohong ne bengfo arora we yau, amani yuai yau we mangfata we iwuwu Kaiwo Mahikai fo nanai. <sup>8</sup>Na Allai ne inontarainesa kiai ne, yauno ikatui pari sewa di yau. Tonanai ki, wape Allai dohongno ne bengfo arora we yau, amani mioang yau ambori iwemambiriu we iwuwu ne Kaiwo Mahikai fo we Yahudi kaha fosa, ambori yeisaharai wesa kariri Kristusi ne mioanaio wiro kai na wea kaha foi. <sup>9</sup>Tuti diri yau we ambori yeisaharai we mandoni kontai, kariri Allai, mano niari rorafaisi tuti nunei, ne kaiwo fafongfa dediwara na kaiwo werorong nanai, amani kariri todoni niari Yahudi tuti Yahudi kaha fosa eweboyari na Kristusi fo. <sup>10</sup>Allai niari tonanafo, ambori na fuinini mani, mano ewemambiriu tuti eru mananufo na roranei sa, ewaitawang we Allai sewai paria. Tuti ne awai fuba nani ewatioai na wedaya Kristusi ne jematinei eweboyari fo. <sup>11</sup>Allai niari finanafo kariri ne enetituaitaio wiro werea na ea kaha foi, amani enetituataio niariri na tane Seng Yesus Kristusia fo. <sup>12</sup>Na taroaso Kristusi tuti taweboyari riati fo, rang kasisau we tata we takahefang Allai na tamatai kaha. <sup>13</sup>Ampafe yutang mea mau we dohonoa menemirorong fituayai we dadirao isodairai na aitamu rorong ne nina fe, weo na dadira isodairi nini mani kia moang paria we mea ki.

### **Paulusi ne nadio dutang we jemati Efesusi foi**

<sup>14</sup>Na tonanane wedaya yisangkapa awehubuka na Dai arongreane. <sup>15</sup>Dai nani dino weDai we munu rorong bodoni kontai, na rorafaisi tuti na nunei sentenang. <sup>16</sup>Iwenadi we kadono Allai mioang mea na ne ra

mararebanai na rorafaisi fo, dohong ne mambiriu fuba foi we mea, na Nuaninuo niyai na menemirorongwai, <sup>17</sup>ambori na meroaso Kristusi fo, Kristusi niyai tarai na menemirorongwai. Iwenadi wei ambori mene meminohi toa wa weneung na menemiwawuwa, tuti Allai enewawufo wiwiaing mea pampang. <sup>18</sup>Iwenadi we Allai, kadono mea tuti Allai ne inontarai emararebanai siai fosa, mea ruhai mewaitawang kariri todoni Kristusi enewawu tata fo. Enewawu tata fo fuba paria wati tanang wea kaha, ne dauroi tuti dadai fo kontai titua afonsoa kaha. <sup>19</sup>Na inontaraine enemitituaitafo, wiro manei tefu ne enewawu nanai na mai kaha. Yutanai we kadono metaroano Kristusi enewawufo nanai na mai, ambori fi kiai na Allai, wiatai kiai na menemirorongwai kontai.

<sup>20</sup>Allai ne mambiriuo nayai na tata fo fuba paria. Tuti na ne mambiriu nanai, niari fi bitoya paria, bitoya sewa fianai aino tatutang wea fo ete taenemituaita fo. <sup>21</sup>Todoni kontaio na jematinei, tataparanding Allai pampang we fitawafa, na Kristus Yesusi. Sambewaraio dadai feai we Allai we fitawafa! Antu.

**Kaiwo kariri jematifo we eweboyari, tuti kariri esobu  
Allai ne bengfo we efata wawerasa naya fo**

**4** <sup>1</sup>Nanai wedaya yau, inontaraio iwatai na aitamu rorong feninai we ifata Sempaisi ne, yutanai paria we todoni kontaio menari ne maifo, meminohi memasi kariri todoni Allai sahu mea we ne arikangna fo. <sup>2</sup>Todoni kontaio menemirorong tewawa, memanang, tuti metawang mea. Menari sua wawera mea na metawang mea tuti na menemiwawu wawera mea. <sup>3</sup>Merurai we mewaitawang wedua fio Nuaninu Mirarebana foi niari we mea fo, amani dohong meara meweboyarifo. Mewaitawang weduarai na wiro mehasisou mea kahai mae meminohi na mai. <sup>4</sup>Weo, mano taroaso Kristusi ne tata ne mani, tane tarai boyari, tuti Nuaninuo niai na tatane mani, mansiri. Tonanai kontai we Allai sahu mea we menemitawang fi beyari. <sup>5</sup>Seng mansiri kawuru, taroasofo boyari, baptisan boyari. <sup>6</sup>Tuti Allai mansiari kawuru kontai, andino weDai we kaiwasa fuba nini kiai ne. I mani weSeng we nunei sentenang, tuti yu fi na finani kiai, tuti ne mambiriufu na finanai kai kontai.

<sup>7</sup>Wape mansiari-mansiari na tata tasobu fi bengfo kariri fianai aino Kristusi detorai mai tata fo ampa. <sup>8</sup>Aiwedaya mani na Kaiwofo soi kariri Kristusi tonina:

“Rabuang bo dautai to katai dedai foi fo,  
kia inontarai aitamuosa fo bitoya,  
tuti dohong fi beng bitoya we inontarainesa.”<sup>a</sup>

<sup>9</sup>Kaiwo anta dotu deyo, “dautai to katai dedai foi” mani, todoni? Kaiwo nanai deinawiai weo reantenangfo biari kawuru pari to kofa

<sup>a</sup> 4:8 Masmuri 68:18

na nunei nini. <sup>10</sup>Mano biari nani, andino dautai pari sobu katai dedai sewa weru rora bodoni konta foi, ampafe na doni kontai na rorafaisi tuti na nunei sentenang niayai kontai na nanai. <sup>11</sup>Andino dohong fi bengfo we inontarainesa, amani yuai manea we rasuli, manea we nabi, manea kontai we ewuwu ne Kaiwo Mahikai fo we kaiwasa etaramioai kaharai fosa, tuti mane siai kontai ewenunggamiei we ewaitawang wedua jematifoi tuti etaunasa. <sup>12</sup>Niari finanane we ambori fiata Allai ne inontaraifosa we erufi we Sempaisi tuti ebaung Kristusi ne Taraifoi awa mitubaru, amani jematifoi, <sup>13</sup>paria tata kiai taweboyari na tane taroasoane tuti na tataroanso Allai ne Kaisungfoi fo. Tuti wiro tawearikang marareha na taroasoane ahang kaha, mae rahida yiwang rahida tane tanari toa fo awa paria mai kariri Kristusi tuti fi kiai niai nai fo niai na tata kontai.

<sup>14</sup>Ampafe na tafabai na ne tonanane wiro tane tarai kariri arikang marareha ahang kaha, amani arikangno ene eroasofo tupa dawohi, ne tarai toyari aisananahangno supa dewohi andeisafoi suhiri tuti wanangfoi kiari towana-tonina, toyari aunau bitoya wetarai kaha foi we etau riati fo. Inontarai eharira fosa esawai, tuti erurai we epampamu tata na ene aunau wetarai kahai tonana fo, wape taroaso ene aunau karira nanai funomai ahang kaha. <sup>15</sup>Mae tarutawang te ne wetaraifo na taenemiwawufo, ambori na fifiani kontaio rahida yiwang rahida ambori tane tarai kariri Kristusi aha, mano wenunggamiei we tata foi. <sup>16</sup>Na ne wenunggamiei nanai, ne Taraifoi sentenang, amani ne jematifoi saniao mei nai tuti weboyari nai, ne tarai toyari nunggamieifoi wewarang, aweng, tuti ne tarai siai wei foi sani nai meu fo. Tuti ne Tarai nani etohong kariri fianai aino enari fo na mai, amani awengfo we da nai, warangfo we yufi, tuti ne siai wei fo tonanai kontai. Ambori ne Taraifoi sentenang, amani ne jematifoi, tifu na mai, fiabai tuti wemambiriu na enemiwawufo.

**Kaiwo kariri todoni jematifoi eriwang eminohi  
toa foa waworu aha na Kristusi**

<sup>17</sup>Ampafe na Sengnei wonongne yenggoa mea paria we fininai: Wiro menari kariri inontaraio etaroanso Allai kaha fosa aha fanai, weo ene enemituatafo kia fieai kaha. <sup>18</sup>Ea mani enemituatafo mamantiti ampa, ewaitawang fieai kariri Allai kaha. Ehatai boriai weru Allai ne arangfo weo ewaitawang ne wetaraifo kaha. Eserawawerahaifa weo enumikamiei mitubaru fefe. <sup>19</sup>Ene pari mamaya ampa, ampafe etohong ene taraifo funomai kariri ene epaingfoa tuti emaninawa funoma fo, tuti rahida neungne etohong we enari finanai bitoya sewa aha.

<sup>20</sup>Wape mea mani, metaroangno Kristus Yesusi na rang tonana ne kaha. <sup>21</sup>Weo tarai, metarami kaiwo kariri i ampa, tuti mesobu



ne aunafo, amani aunauo wetarai tasobuai na Yesusi fo. <sup>22</sup>Mesobu aunau kariri todoni kontaio metawing mene tarai memo wai tuti ne niari toa wa, amani mene taraio raminde menemirorong wesasari wai wedayari kerirawa wai. <sup>23</sup>Mesobu aunau kariri todoni kontaio metohong menemirorongwai tuti menemitituitawara ambori Allai yiwangna waworu aha. <sup>24</sup>Tuti weo meminohi weinontarai weworu weo Allai samu mea ambori mene tarai kariri mantauni, amani memasi na urengreafao tuti memararebanai.

<sup>25</sup>Ampafe todoni kontaio mehabi pari mene metatofa wawera mea wa, mae memadu kaiwo tarai fo, weo tata kiai mani Kristusi ne Taraifo di tata. <sup>26</sup>Mehasou mani wiro menari sasari fanai.<sup>b</sup> Dohonao mehasou pariao kameai weroa nai ahang fe, <sup>27</sup>tuti dohonao metohong rangfeai we Saminseni weanggari mea fanai. <sup>28</sup>Mano kiamananapi foi wiro kiamananapi aha fanai, mae yurai we yufi na mai na mantauni warangfo ambori meinenang we fiata mano ene pari fi fosa.

<sup>29</sup>Memadu mani dohonao memadu kaiwo karira fo fanai. Mae memadu kaiwo biaungno inontaraifosa enemirorongfo tuti fiatasa fo. Kaiwo tonana ne ambori kia ne bengfo we mano etaramioa fosa ki. <sup>30</sup>Tuti dohonao mewedaya Allai Nuaninu Mirarebana foi enerorongfoi fituayai we mea fanai. Weo Nuaninu nani ne tarai wesegeli kesi tetaha wedua tata, deinawiai weo Allai ne inontarai di tata, tuti ambori rahida wanai feriri tata weru nunei. <sup>31</sup>Mehabi pari mene menemirorong pirahai wawera mea wai, menemitituai mea wai, tuti mehasisou mea wai. Mene mesawa mea wa, meteibabera mea wa, menemirireu mea wa, tuti fi karira siai menari wa, ne nanai kiai mehabioai kontai weru mea. <sup>32</sup>Mae menemirorong denteng we mea tuti menemiwawu wawera mea, tuti meteiai wawera mene menari sarawa wa, mai kariri Allai deiai mene menari sarawa wa na Kristusifo.

#### **Minohi we arikang enayai na sambewarai rorong fo**

**5** <sup>1</sup>Mea mani Allai ne arikangno enewawu mea paria di mea. Ampafe merurai we metohong kariri ne niarifo. <sup>2</sup>Todoni kontaio meminohiwa menemiwawu, kariri Kritusi we enewawu tata fo tuti dohong ne taraifo mireha we tata, amani wekorbanio niunsai mamporio Allai eneoai.

<sup>3</sup>Wape na mea mani, dohonao maninawafo kuteai kontaio wiro menariri fanai, tuti dohonao menari funong fi karira funoma fo, ete meuremi fiabai we fianggeng fe. Mehatai weru fi tonana ne, weo finini kiai wiro mai weo Allai ne inontarai emararebana nesa we enariri kaha. <sup>4</sup>Tonanai kontai we kaiwo karira fo, kaiwo kikayataio ne karira fo

<sup>b</sup> 4:26 Masmuri 4:4

kontaio memadura fanai. Weo nanai mai we mea kaha. Mae metohong mahikai terai we Allai. <sup>5</sup>Weo mewaitawang fininai na mai, inontarai mano emaninawa funoma fosa, ete enari fi karira fosa, ete euremi fiabai we fianggeng fosa, ene enari tonanafo masi kariri esomi we aririwangfoi. Inontarai tonana nesa wirow esobu katai na Allai tuti Kristusi une Mananu rorong fo kaha. <sup>6</sup>Dohonao manei sofawawera mea na ne kaiwo wetarai kaha fo fe. Weo fi karira tonana ne aino wedaya Allai kesou inontaraio wirow etaramioi kaha fosa ne. <sup>7</sup>Ampafe inontarai tonana nesa mani dohonao mefaraosa fanai.

<sup>8</sup>Weo raminde nana mani menayai na mamantiti rorong fo, wape ninaia mani Sempaaisi dohong mea menayai na sambewarane ampa. Ampafe todoni kontaio meminohi we arikang enayai na sambewarai rorong fo, <sup>9-10</sup>tuti metitua we metaroang fianai aino Sempaaisi enea fo. Weo na meminohi na sambewarafo mani webong na fi beng kiai fo, na fi masi fo, tuti na wetaraifo. <sup>11</sup>Dohonao mehontai menari fi mai kahaio inontarai enayai na mamantiti rorong fosa enari fo fe. Weo fi tonana ne wirow kia fiea kaha, mae ne beng sewa ne mani, merurai ambori fi karira enari fo wirow dadiwa ahang kaha mae wati parai. <sup>12</sup>Weo fi inontarai etaramididau Allai kaha fosa enari worawai tonana fo, madurai terai ki wape tamamaya paria. <sup>13-14</sup>Wape fi kiai sambewara fo dansairi mani ambori wati parai ki. Tuti sambewara nanai yiwangno fi kiai na mamantitifo ambori mirarebanai tuti wia na sambewara nani kontai ki. Nanai wedaya kaiwofeai dotu tono:

“Mano bena ne wau, boabari wau,

tuti wuwi na marareha rorong foi meai!

Tuti Kristusi ambori sambewarai na wau ki.”

<sup>15</sup>Ampafe metanansiau paria kariri todoni meminohi toa fo. Dohonao menari toyari inontaraio ewebonggoi fosa fanai, mae menari toyari inontaraio esawai fosa. <sup>16</sup>Mene rahida mesobua wa meruruai we menari kaririai na mai, we fuinina mani ne karirane da woruai bitoya paria. <sup>17</sup>Tonana mani dohonao mewebonggoi fanai, mae merurai we mewaitawang Sempaaisi ne dawiafo.

<sup>18</sup>Dohonao metunung ye memayeru fanai, weo nana mani memayerufo yu mea wedaya menari fi karira funomai, mae todoni kontaio Allai Nuaninufoi niayai woru mea ambori na tonanane Kristusi yu mea.<sup>c</sup>

<sup>19</sup>Mebaung mene meroasoawa na memadu na kaiwoariri mashuri fo, na rarung fia fo, tuti rarung siafo we Sempaaisi fo. Todoni kontaio na menemirorong mirising merohi rarung fia fo we Sempaaisi, <sup>20</sup>metohong mahikai we Dai Allai pampang na fifiani kontai na tane Seng Yesus Kristusi wonongfo. <sup>21</sup>Tuti na mesomi we Kristusi fo, todoni kontaio metaramididau wawera mea.

---

<sup>c</sup> 5:18 Botio Fi Rasulifosa Enari robong 2, reantenangne mani 2:38.

### Kaiwoariri we mambewangne

<sup>22</sup> Wiwingne mea, mesomi we mene mangnesa kariri mesomi we Kristusi fo. <sup>23</sup> Weo mangnesa ewenunggamiei we wiwingne mea, kariri Kristusi we wenunggamiei we mano taroasoi tuti mantauni dino weMananu Mampariri we ne Taraifo, amani jematifoi ne. <sup>24</sup> Ne tarai kariri jematifoi we somi we Kristusifo, tonanai kontai we wiwingnesa na fifiani kontaio esomi we ene mangfosa.

<sup>25</sup> Mangne mea, menemiwawu mene wiwingnesa, kariri Kristusi enewawu mano taroasoi ne tata fo, tuti dohong ne taraifo mireha we jematifoi fo. <sup>26</sup> Kristusi niari tonanafo ambori yuairurang jematineia mirarebanai, tuti niari tonanai na ne jematinei dohong kariri ne Kaiwofo tuti na mereha baptisi foi. <sup>27</sup> Tuti na tonanane Kristus kia jematinei, amani mano taroasoi ne tata, we mantauni neni, amani jematio mirarebanai tuti mehikai, dohong sarawa kaha, tuti werarika kaha kontai, ambori mesi we sobui. <sup>28</sup> Tonanai kontai mangfosa todoni kontaio enemiwawu ene wiwingfosa mai kariri enemiwawu bera mantaunsa ene taraifo fo. Mantei di enewawu ne wiwingfoi mani, wenani enewawu bera mantauni kontai. <sup>29</sup> Weo manei wiro enerireu mantauni ne taraifo kaha rai, mae dewawuti tuti deitawang weduari, kariri Kristusi we dewawu tuti deitawang wedua jematifoi fo. <sup>30</sup> Niari tonanai weo tata mani Kristusi ne Taraifi di tata fefe. <sup>31</sup> Toyari na Kaiwofo dotu deyo,

“Aiwedaya mani, mang manei ambori doa siai weru ne wawafo suru, tuti weboyari ria ne wiwingfoi, tuti une tarai boyari finanaia.”<sup>d</sup>

<sup>32</sup> Kaiwo nanai ne netaweafu werorong paria. Wape fio enehutituai weaifa ne mani kariri Kristusi tuti ne jematifoi fo. <sup>33</sup> Wape kaiwo nanai reng we mea kontai amani, todoni kontaio mangne wau enemuwawu nemu wiwingwai mai kariri enemuwawu mantaung wauwa, tuti wiwingwa wau kontaio boto nemu mangwai.

### Kaiwo kariri arikangfosa tuti ene wawafosa

**6** <sup>1</sup> Arikangne mea, na Sempaisi wonongfo, metaramididau mene wawafo suru tuti metohong kariri une kaiwofo, weo nanai masi we menari ne. <sup>2</sup> Metato mene wawa mang foi tuti wawa wiwing foi! Na Allai ne Hukumifo kiai ne mani, hukumi bonani mani hukumio reantenangno Allai dererai tutira fine. <sup>3</sup> Amani dererai deyo,

“Ambori munohi na mai tuti munohi waroi na nunei.”<sup>e</sup>

<sup>4</sup> Wawawa mea, dohonao menari mene arikangwasa enemirorong fituayai fanai. Mae metahunsa na mai, metohong kaiwo ariri mai fo wesa tuti metaunsa na Sempaisi ne aunafo.

<sup>d</sup> 5:31 Kejadian 2:24    <sup>e</sup> 6:3 Ulangan 5:16

### **Woming tuti mano wewoming wei foi**

<sup>5</sup>Doroi mewewoming wa mea, metohong kariri mano mewewoming wesa na nufi nini ene kaiwofo. Metohong kaririai na metatosa, na mematai wesa, tuti na menemirorong mesi, ne tarai toyari menari we Kristusi mantauni. <sup>6</sup>Dohonao metohong kariri ene kaiwofo tonanai na rabuang bo ewati mea foi tera fanai, we mesera terai we efiai mea fanai. Mae menari finanai we Kristusi ne womingno metohong kariri Allai ne dawiafo na menemirorong mesi di mea. <sup>7</sup>Todoni kontaio mefatasa na menemirorong mirising, ne tarai toyari fi menari nanai we merufi we Sempaishi, wiwo we inontarai manei kaha. <sup>8</sup>We mewaitawanai ampa we mandoni kontai, womingfosa ete mano ehasau fosa, ea kiai ambori esobu fiembaitafo ria Sempaishi we fi bengno enari fo ki.

<sup>9</sup>Tuti doroi mano mene woming wa mea! Todoni kontai menari sua mene womingfosa kontai tonanai. Dohonao mehararufansa fanai. Weo mewaitawanai we mea tuti mene womingwasa, mea kiai mewewoming ruhiai we mansiari, mano wenunggamiai wesa tuti wenunggamiai we mea kontai, amani mano minohi na Waidani foi. I mani wiwo deto we inontarainesa manei dedai sewa manei na taminohi toa fo kaha.

### **Allai ne fimamuna mai fo**

<sup>10</sup>Wefuiane mani, todoni kontaio mewemambiriu na Sempaishi ne mambiriwofo tuti ne tapapa fuba foi. <sup>11</sup>Mesansung mea na ansung mamunao Allai dohonai we mea wa kiai, ambori metoaria mutu we metirapa Saminseni ne karirao enetituai we niari fo, amani Saminseni wemananu we mano eharira fosa. <sup>12</sup>Weo na mamuna nini wiwo tatapa inontarai nunei kaha, mae tatapa mano ewemananuo atisa kaha fosa, mano ewenunggamiei na mamantiti fosa, tuti mano ewemambiriu we eru rabuang bo kerira nini. Tuti tatapa nuaninu eharirao ewerai mamunao enayai na rorafi nini ene mambiriwofo. <sup>13</sup>Ampafe nina mani, mesansungno Allai ne fimamunafo kai, ambori tete rahida karira fo mani, mewemambiriu we metoa we metapa mano eharira nanisa kiai. Tuti ambori merurai na mamuna rorong foi werea naya fo mani, metoara papayai, wiwo mefanahang kaha.

<sup>14</sup>Todoni kontaio metoaria mutu! Aunau wetarai fo, menari we aikapuru we sotawang na menemirabuangwa ambori mehasau we merurai na mamuna rorong fo, tuti menemirorong mesi na Allai arongreafo nanai, ne tarai kariri ansungno besi wedua mearomiwa kontai. <sup>15</sup>Memainenang pampang we mewuwu Kaiwo Mahikaio dohong inontarai taminohi na mai fo, metatarai toyari sapatu na meawemiwa. <sup>16</sup>Sewa ne nanai kiai, merutawang mene meroasoai we

Sempaisi wa mutu we perisai<sup>f</sup>, ambori Saminseni ne ato weadia fo defai tiri fanai. <sup>17</sup>Meha faririo Sempaisi niari we meara fo we mene sapewi mitubaru wedua menukiwa, tuti meru Nuaninu Mirarebana foi ne sondufoi, amani Allai ne Kaiwofo. <sup>18</sup>Tuti na todoni feai kontaio mewenadi pampang we Allai kariri Nuaninu Mirarebana foi wiwiang mea fo, metutani we fiata mea na fifiani kontai. Todoni kontaio na mewenadi tonana ne memainenang, metamang, tuti metanansiau. Mewenadi pampang kontai we Allai ne inontarai emararebana na Kristusi nesa kiai.

<sup>19</sup>Tuti mewenadi we yau kontai, ambori na rabuang bodoni kontaio ifoi borohu we imadu fo mani, Allai dohong kaiwo mai fo we yau ambori iwemambiriu we yeisaharai kasau kariri ne Kaiwo Mahikaio dadiwa nanai. <sup>20</sup>Weo Kaiwo Mahikai nanai wedaya nehu tarai weinontarai fuba Allai demi yau we iriwani imadurai, tuti wedaya kontai iwatai na aitamu rorong fenina. Mewenadi we ambori imadu kariri Kaiwo Mahikai fo mani, imadurai na imatai kahai, mae imadurai kariri todoni imadurafo.

#### **Paulusi denatu mahikai we kife ne suratinei**

<sup>21</sup>Tihikusi, tane doroi taenemiwawuti tuti mangfatao dohong kariri fio Sempaisi demi we niari fo na mai foi, ambori deikaririo fifiani kontai kariri yau we mea ki, ambori mewartawang kariri nehu tarai toa ne tuti fianai aino inari ne. <sup>22</sup>Nanai wedaya yemi dontai mau we deikaririai we mea kariri amenayai toa ne, tuti ambori menemirorongwai mitubaru aha.

<sup>23</sup>Kadono Dai Allai tuti Seng Yesus Kristusi uwedaya doroiwasa kiai meminohi na mai, tuti menemiwawu wawera mea, tuti meroaso Kristusi pampang. <sup>24</sup>Kadono Allai dohong ne bengfo arora we mano taenemiwawu tane Seng Yesus Kristusi na taenemiwawuo woru na wea kaha fo.

---

<sup>f</sup> 6:16 Ete foti.